

האיירה פניך על עבודך



החומר הנשמה של מבקשי ה באורו הברור שקר רבינו הקדוש רבי נתן מברסלב ז"ע

שנת תשפ"ד

חג השבועות

גליון מוגדל לכבוד החג

יצא לאור ע"י



מערכת ברסלב

איך מקבלים את התורה?

מעמד, כי תפילה נקראת עמידה, כי "אין עמידה אלא תפילה" כשרז"ל. כי ע"י תפילה יכולין להתקרב תמיד להשם יתברך, אפילו אם הוא כמו שהוא. כי אע"פ שהוא רחוק מכל הקדושות ומכל התורה ואינו יכול להחיות את עצמו בשום דבר, אעפ"כ אם יתלה עיניו למרום ויתפלל להשם יתברך ממקום שהוא עדיין יש לו תקוה. וע"כ מי שרוצה להיות איש ישראלי באמת צריך שיאחז בשניהם בתורה ותפילה כי שניהם כאחד טובים אשר אם יפול חס ושלום, האחד יקים את חברו" (ליקוטי הלכות אונאה ה'לה ב' אות א')

זה הפירוש של המילים "לקבל את התורה", לקבל הארה של אהבה מהתורה, להתרגש מחדש שיש בורא ויש תכלית ואפשר לחיות חיים עמוקים ומרגשים דרך התורה שהוא נתן לנו.

מה בעצם השאלה "איך מקבלים את התורה"? לכאורה מי שמקיים מצוות כבר קיבל עליו את התורה, ומה יש עוד לקבל?

"היינו שהאדם חזק ואמיץ בדעתו שתמיד יתפלל להשם יתברך שיקרבהו לעבודתו באמת יהיה איך שיהיה בבחינת ואני תמיד אייחל, אזי בודאי לא יוכל היצר הרע להונות ולהטעותו עוד בשום אופן.

אז איך זוכים לזה? עונה על זה רבי נתן ז"ע בהמשך דבריו: "ולזה צריכין לשבר מניעות רבות".

מורינו רבי נתן ז"ע עונה: "כי זה ידוע שיעקר קבלת התורה בשבועות בכל שנה ושנה, אע"פ שכבר ניתנה בסיני, העיקר לקבל התגלות פנימיות התורה, והעיקר שנוכח עתה שיומשך עלינו הארת פני התורה הקדושה באופן שנוכח לקיימה, שיזכה כל אחד להתעורר ולקום משנתו לפקח על עסקיו לחשוב על תכליתו באופן שיזכה לצאת מרע לטוב ומדרגא לדרגא" (ליקוטי הלכות הכשר ס'לה ד' אות כ"ז).

כי עיקר תקוותנו וסמיכתנו לגאולה שלימה במהרה בימינו בכלליות ובפרטיות הוא ע"י תפילה. כי יהיה איך שיהיה כל זמן שמחזק ומאמץ את לבו להתפלל עדיין להשם יתברך שישבחו אליו ופורש כפיו להשם יתברך ממקום שהוא אע"פ שעוברים עליו ימים ושנים הרבה בקלקלו, כ"א לפי ענינו שנתפס בו, אפילו אם תפס במה שנתפס, עדיין יש לו סמיכה ותקוה ומעמד ע"י תפילה ותחנונים ובקשות אפילו בהיון מצולה ואין מעמד.

רביה"ק מגלה לנו שבדרך אל הקדושה ניצבות המון מניעות. חולשה בגוף ונפש, טרדות של פרנסה ומשפחה וילדים, בני אדם עם התנגדות לקדושה שמבלבלים ומפריעים, ומכניסים ספקות ובלבולים: אולי אין טעם בכל זה? אולי מה שאני עושה אין לו ערך? אני כל כך הרבה זמן מנסה ושוב ושוב לא מצליח. לא רק

מה הכוונה במילים: "התגלות פנימיות התורה"?

קבלת התורה זה אומר שביום הזה אני יכול לקבל בזה אור, שלא משנה מה שיעבור עלי, אני אמשך לרצות

חז"ל ים שמתן תורה הוא יום הנישואין שלנו עם הקב"ה. גם ביום נישואין אנושי יש חיצוניות ופנימיות. חיצוניות זה החובות של הכתובה שכל אחד חייב לשני. פנימיות זה האהבה והרצון לחיות יחד ולעבור יחד את כל החיים מתוך אהבה. ובגלל זה הם מוכנים למסור את הנפש אחד בשביל השני ולעמוד בכל ההתחייבויות ההדדיות שביניהם.

כי עיקר התקומה והעמידה והסמיכה הוא על תפילה להשם יתברך כי ע"י תפילה ושועוה וזקקה להשם יתברך יכולין לעמוד אפילו במקום שאין שם שום מעמד.

ומה קורה אחרי הרבה שנים והרבה קשיים, וילדים ומשברים? מה קורה בכל יום נישואין?

כי כל זמן שאין האדם זוכה לתפילה בשלמות אף על פי שעוסק בתורה שזה עיקר התכלית, אף על פי כן עדיין אינו בטוח מאונאות וטעויות של הבעל דבר, כי "לא זכה נעשית לו סם מוות", ומי יודע כמה רשתות הבעל דבר דבר פורש עליו. אבל כשזוכה לתפילה הוא בטוח מכל אונאות וטעויות לעולם כי על הכל יתפלל להש"ת תמיד איך שיהיה (ליקוטי הלכות אונאה ה'לה ב' אות ד').

אם יש הארת פנים, אם יש התגלות מחודשת של האהבה שהולידה את כל הקשר הזה, אז כל הקשיים מתגמדים והקשר הופך להיות עמוק יותר ויותר. "ענה כמוות אהבה".

'קבלת התורה' זה אומר שביום הזה אני יכול לקבל כזה אור, שלא משנה מה שיעבור עלי, אני אמשך לרצות.

ככה זה גם עם הקדוש ברוך הוא. חג השבועות נקרא כך לא רק על שם שבעה שבועות שספרנו, אלא על שם שתי שבועות אמונים. שבועות נאמנות של ה' אלינו ושלנו אליו.

ואיך אני אמשך לרצות? אני אמשך להתפלל, אם זה תהילים, אם זה ליקוטי תפילות, אם זה התבודדות והתפילה אישית.

זה מה שאומר רבי נתן: "כי זה ידוע שקבלת התורה בשבועות בכל שנה ושנה אע"פ שכבר ניתנה בסיני (שכבר התחנתו עם הקדוש ברוך הוא לפני למעלה מ-3,300 שנה אבל זה היה כל כך מוזמן). העיקר לקבל התגלות פנימיות התורה (שהיא האהבה הגדולה שהולידה את החתונה הזאת, שנישואין אותה מחדש גם נעשו). מכת הוא אוהב אותנו ומה אנחנו אוהבים אותו והעיקר שנוכח עתה שיומשך עלינו הארת פני התורה הקדושה באופן שנוכח לקיימה, שיזכה כל אחד להתעורר ולקום משנתו לפקח על עסקיו לחשוב על תכליתו באופן שיזכה לצאת מרע לטוב ומדרגא לדרגא".

ואז בטוח שאני אחזיק מעמד ואקבל את כל הטוב שבעולם שלמעני נוצרתי.

לקיים את התורה מחדש, בתור ביטוי לקשר הכי עמוק שיש לנו בחיים. ואם נזכר להארה הזאת, לחיות הזה מהתורה ומנותן התורה, אנחנו נשתנה. נצא מרע לטוב. ולא רק נצא מרע לטוב אלא גם נעלה מדרגא לדרגא, נתמלא באושר חדש שלא הכרנו בקשר עם השם, עם עצמנו, עם הילדים שלנו, עם החיים שלנו וכל מה שיש בהם, לטוב ולמוטב.

אנחנו נשמות עתיקות, עברנו הרבה גלגולים, עשינו המון שגיאות.

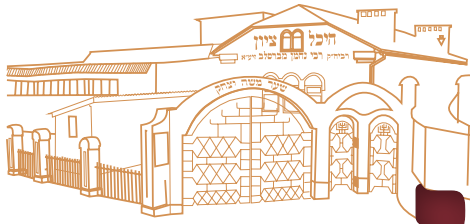
ביום מתן תורה עלה לשמיים דוד מלך ישראל שממנו יצא הגואל, ומה שהוא השאיר לנו זה ספר שכולו לב, וזה עניין התהילים שאומרים, כי אי אפשר לזכות לתורה כי אם על ידי תפילה.

אבל קיבלנו עוד סיכוי, לא רק לתקן הכל, אלא להפוך הכל לאור גדול.

אבל מה שנדרש בשביל זה זה רק דבר אחד - להמשיך ולא לוותר, לא בכוח, לא בגאווה, רק בהתמדה, ברחמים, בתחנונים, בעקשנות לא כוחנית, בתפילה ותחנונים. "עד ישיקף וירא ה' משמיים".

העיקר הוא תפילה וצעקה ואנחה להשם יתברך, שתפילה היא בחינת מעמד ומקום אפילו ביון מצולה שאין שם שום

פנים לא מתקדם אני גם נסוג והולך אחורה. אבל המטרה של כל זה, זה לא לשבור אותנו או להרחיק אותנו, להיפך. לחזק ולחשל אותנו. שלפחות נמשיך לרצות. אם רק נמשיך לרצות ולא נוותר ונמשיך לעשות מה שאנחנו יכולים, לבסוף הרצונות הטובים שלנו ישרו את כל המניעות ונגיע לכל מה שאנחנו רוצים



מבקשי השם שמצאו מנוח בצל רבינו הקדוש

בציקלון חמדתי

קטנות מוחזין לעילוי נשמה

ברוך לב

לרגל יום קבלת תורתנו - בו ישמע קול ה' לכל יהודי מתוך הענן שעל הר סיני שלו, מן חושך וערפל המיוחדים לו - הרי לנו סיפור אמיתי פשוט, על גרשון אמיתי פשוט, שמתחילה פגש ב"מניעה" שהוא בחינת ענו וערפלי ויעמוד מרחוק. שהרי "מי שאינו בר דעת, כשרואה המניעה חוזר תכף לאחוריו".

אולם בהמשך "נגש אל הערפל" - כי לימדו רבינו הקדוש (ליקרימ קטו) "אשר שם האלקים... כי באמת אין שום מניעה בעולם כלל, כי בתקף המניעות בעצמן נסתה השם יתברך, ועל ידי המניעות בעצמן דיקא יכולין להתקרב להשם יתברך".

- פרק א' -

"לב אבות על פנים"

בן שלשים ושלוש גרשון, משיגה כשרות, כשנכנס ליישוב חייו - בעל התפילה, העוסק תמיד בתפילות ושירות ותשבחות להשם יתברך. כדרכו להיכנס אל הקטנים במעלה, בא בעל התפילה אצל גרשון והיה מדבר על ליבו מהתכלית של כל העולם, היות שבאמת אין שום תכלית כי אם לעסוק בעבודת ה' כל ימי חייו ולבלות ימיו בתפילה להשם יתברך ושירות ותשבחות.

וכיון שהירבה לדבר אליו דברי התעוררות כאלו - באשר שעיקר התכלית הוא רק תורה ותפילה ומעשים טובים וכו', והמזון הוא שטות ואינו תכלית כלל וכו' - נכנסו דבריו באזניו, עד שנתרצה גרשון להתחבר עמו. ומאחר שהיה יודע צורך כל אחד ואחד מאלו האנשים שקרבם להשם יתברך, כי היה לו להבעל תפילה רחמנות גדול עליהם, היה נותן לגרשון דרך בעבודת השם שהיתה יקרה לו יותר מכל התענוגים שבעולם.



כשהחל גרשון לעבוד את הש"ת בדרכו של רבינו הקדוש, בעל התפילה הנ"ל, כבר היה אביו - ר' עמרם - עושה את הדרך לעבר שנות השמונים מתוך שיבה טובה וחשובה המעוטרת בצאצאים רבים בלע"ה. ר' עמרם היה איש חסיד יקר ונכבד, בר לבב, פיקח ובעל תבונות, נושא פנים, רב פעלים בחצרות חסידים ואהוב במיוחד על כל מכריו.

מתחילה, לא ידע ר' עמרם מן הנעשה. גרשון, בנו האהוב, לא גר בקרבת מקום אליו. אכן היו משוחחים הרבה, אך כדרך העולם - הורגלו לשיחה שאינה כוללת מילים רבות על ענינים שהם מנוכחי הלב. אמנם לא ארכה העת ונודע לו עמרם שהלך בנו אצל הבעל תפילה הנ"ל שהוא הולך ומפתח בני אדם לעבודת השם יתברך.

במושכל ראשון, לא שבע ר' עמרם קורת רוח. אם כי התפלא על שלא הקדים גרשון ליטול את עצתו, אך עיקר מחשבותיו סובבות היו על תמיהות עקרוניות יותר: מה כבר קרה? מה עובר על אברך המצוי בגיל

האמור להיות מיושב יותר מרתיחות הדמים? מה לא טוב במורשת המשפחה המפארת את הקהילה זה כמה דורות? למה לעשות צעדים שיש להם השלכות כאלה ואחרות, ועוד בדור שלנו שכל כך חשוב לשמור בו על מסגרות קיימות? את מה הוא עושה ולאן הוא הולך? מה מחליף במה? מה מצא שם עד כי העדיפו על פני עולם קהילתי משובח ומפואר?

עתידי הילדים מה יהא עליהם? מוסדות כה טובים מגיל ינקות ועד בגרות, שידוכים מעולים, בתי כנסת שיש בהם כל כך הרבה טוב, כל כך הרבה תורה ותפילה עם הנהגות חסידות ויראה, מעטפת משפחתית חמה של תמיכה קהילתית בכל מצבי החיים עד כי היחיד לעולם אינו מוצא את עצמו לבד, דרך רוחנית סלולה ומונהגת על כל צעד ושעל בעצה טובה ורחימאית עם ברכות קודש בכל פרשת דרכים - וכי אוצרות חיים אלה הינם דבר של מה בכך?!

אלא שעמדה לו לר' עמרם תבונת ישישים וחכמת חיים, להכיר את מקומו ולהתייבב מרחוק קצת. משם הביט בדאגה ובתפילה לעבר הנעשה. אחרי ככלות הכל, גרשון כבר אינו ילד קטן, יודע ומכיר באופן אישי מה טוב לו ולביתו - וכשהבן שלך כבר חוגג עמך בר-מצוה לנכדך, יש גבול למידת התערבותך בחייו הפרטיים.

ברסלב? נו, זאל זיין אזוי. שומעים היום פה ושם על שינויים מסוג זה - ובלבד ילכו כולם בדרך הישר, שהרי זה העיקר.

ממקום תצפיתו, ידע ר' עמרם במהלך השנים להודות בתוכו על האמת, שבחיו של גרשון מתחוללים דברים טובים - גם אם יש בהם מעט שוני מכפי הסגנון שהיה מקובל עד עתה. אחרי הכל, גרשון היה תמיד ערליכער, לא זכורות לו בעיות מיוחדות במסלול חייו - ובכלליות וגם בפרטיות אפשר לומר שהערליכקייט הזאת רק משתבחת.

כדרכו, נמנע מלהתערב - ובפרט אחר שנכח לראות כי גרשון איתן בדרכו החדשה - ולכן לא העמיק להכיר

את נתיב החיים שגרשון בחר בו לו ולדורותיו אחריו. ר' עמרם לא הצליח לקבל מושג ברור מה בדיק קורה שם - כדרך שמדברים העולם שיש אצלם ענינים כמו 'התבודדות', 'ראש השנה', וכיוצא באלה. מה גורם להם למעין תחושת חיים טובה, שיש בה חפץ ורצון לזכות גם אחרים. לעתים תוהה היה ומתהרהר בינו לבין עצמו כי אינו יורד באמת לסוף דעת בנו.

אך בכל פעם, לעת ביקוריו אצלו בשבתות, זיהה ר' עמרם חמימות ותמימות בתפילותיו של גרשון, לימוד תורת ה' בהתלהבות הנפש, שמחה של ממש בקיום המצוות. אין ספק - שח ר' עמרם בכנות נדירה באזני זוגתו, אחר שחזרו הביתה - כי לבו של גרשון שהיה תמיד רגיש לדברים שבקדושה, מתרחב ושמת, מוצא את מקומו ב"ה.

"אבל גם לפני כן הוא מצא את מקומו", העזה לשוב ולהתפלא בקול, "ככה לעזוב? לשנות דרך פתאום? ילד טוב, גרשי, ומה דעת רעייתו והוריה על כל זה?". היה ר' עמרם מרגיעה כי ב"ה גרשון מוצא הלאה הצלחה בפרנסה, וב"ה רואים שביטו יציב וילדיו מאושרים, והוא מכבד אותנו ואותם כל כך יפה, והכל בסדר ויהיה בסדר, ומה לנו כי נביע דעה על מה שלא שאלו אותו.

לפעמים, באישון לילה, כאשר לא הצליחו להירדם למרות הכדורים, והגיעו לשעות שבהן מדברים בפעם האלף על נושאים כאילו חדשים המה ולא נוחחו עליהם מעולם - היה ר' עמרם אומר, כמדבר לעצמו: "למי תדעי מה עובר על אדם בתוכי נפשו, בינו לקונו, מה מעיק עליו שם ומה מושיע אותו", והיא לא הבינה בדיק את הדברים.

יש שהפטיר: "ראי, זעלדא. גרשי פשוט מתעסק עם הנשמה שלו", והיא לא הבינה ממתי עמרם שלה מבין בנשמות. הוסיפה לשתוק בנפש יקרה של אידישע מאמע. בינה לבין עצמה המשיכה להתפלא בשקט למה אנשים נזברים בחייהם עמוק מדאי? מה לא טוב בשגרה רגילה ומקובלת כמו כולם?

לאחר שנים אחדות, קם ר' עמרם לספוד לה

מה לא טוב במורשת המשפחה המפארת את הקהילה? למה לעשות צעדים שיש להם השלכות כאלה ואחרות, ועוד חשוב לשמור בו על מסגרות קיימות?

ולבכותה - משעלתה נשמתה לגני מרומים בשם טוב והותירה אחריה את בעלה היקר באלמנותו.

כיון שעלה מוות בחלונו, מצא ר' עמרם את עצמו יותר שעות לבדו, מתבונן בדרך החיים אשר יש לה סוף וקץ, ומעמיק יותר לחשוב על עולם נצחי שהכל הולכים אליו.

בשנים ההן, היו צאצאיו מפליגים לכבדו ולשהות במחיצתו, בימים ובעיקר בלילות - ומעולם לא סעד את ארוחתו או עלה על יצועו כשהוא מצוי לבד בבית. עשה את השבתות והימים הטובים, בחיק המשפחה אשר ראתה בו עטרה לראשה - וראה הרבה נחת ונחמה.

"לְכַבֵּךְ וְלִכְבֵּךְ זֶרְעֶךָ"

גם גרשון עשה רבות במחיצת אביו - ונוצרו ביניהם יותר הזדמנויות של שיחות נועם על דברים העומדים ברומו של עולם. הקשר הטוב ששרר כל השנים, פעל עתה את פעולתו - והיה ר' עמרם מוכה מאד ליום רביעי, זמן התרונות של גרשון, כי נהנה מאד מן הצוותא עמו.

צעיר היה ר' עמרם ברוחו ותמיד קיננה בו סקרנות נעורים להכיר תחומים חדשים ומעניינים. בראותו פעם את גרשון יושב בביתו, טרם פנה ללון, ומעיין בספר מספרי רבינו - אזר עוז, התיישב מולו והציע "אולי נלמד קצת יחד?"

גרשון נבך במקצת: "אתה בטוח, אבא, שתראה?" "למה לא?" - השיב ר' עמרם - "הרי אלו ואלו דברי אלוקים חיים, לא כן?" כך התחילו ללמוד מפעם לפעם "תורות" קצרים שבסוף ליקוטי מוהר"ן ור' עמרם החל להיות שומע ומקבל. שבוע שלאחר מכן שוב ביקש עוד, עד שנהפך הלימוד לדבר של קבע.

לא חדל גרשון מלהעריך ולהוסיף ולהעריך את האבא הגדול שזכה בו. את הלב היהודי הענק והרחב שיש בו מקום לקבל ולהכיל בהערכה כל בן עם דרכו המיוחדת לו בעבודת ה'. את הכח להסכים עם נתיבו האישי אל הש"ת - למרות שיש שם פרטים שאינם עולים ממש בקנה אחד עם מה שהרגילוהו בנעוריו. היכן עוד רואים דברים כאלה. מי עוד יגדיל לעשות, בשנות זקנה ושיבה, להטות אוזן אל בן ולקבל אמת ממי שאומרה.

באישון ליל, לאור העשית הנדלקת לעת נדודי שינה, היה ר' עמרם מהרהר - כי אם זעלא ע"ה עוד היתה כאן, היה שוב אומר לה בשעות כאלה שגרשי מתעסק עם הנשמה שלו, אבל כנראה כיום היא יודעת זאת יותר טוב ממנו. מי ידע, אולי אף מכירה שם שגם בעלה כבר מתעסק יותר עם הנשמה שלו...

במהלך חודשי הקיץ, החל גרשון לעסוק בהזמנת הטיסה לראש השנה אל רבינו הקדוש, ור' עמרם ביקש להבין יותר מה מונח מאחורי הנסיעה הגדולה הזאת. במקום לדבר הרבה, הוציא גרשי ספר "חיי מוהר"ן" שהיה עמו - והחל להקריא ולהקריא מן הפרק המדבר על "גודל יקרת ראש השנה שלו" עד שנחלחלה עין אביו בדמעה מוצנעת, ועשה גרשון את עצמו כאילו אינו רואה.

כמה לילות של תהפוכות עברו על ר' עמרם. בחלוף ימים אחדים התקשר אל גרשון, בהיותו בעבודה, אחר שדרש בשלמו והתעניין בנעשה אצלו - הגיע אל מבוקשו: "אתה יודע, גרשי? חשבתי הרבה, למה שלא תיקח אותי איתך לראש השנה לרבי נחמן?" דממה של הלם נפלה על גרשון.

"הרי אין זה סוד שכבר אינני צעיר, החיים מתקדמים. כפי שלמדנו, צריכים פעם לעשות את זה - אחת ולתמיד - וגם לא עכשיו אימת!"

ולתמיד. לתמיד - - -

המשיך גרשי לשתוק מרוב התרגשות. לבו גאה בקרבו והחניק את גרונו. משל נכנס לרבינו הקדוש עם ילדיו, ובעודו עוסק בקדשו בתיקוני נפשם - משרוש מחצב נשמתם ועד סוף כל דורותיהם - פונה הרבי בפתח לשאול לשלמו של אבא היושב ביד בביתו ושולח לקראו אליו, להמינה שבו גם הוא, כי בא מועד. זה דורי דורות שממתין לו, במחמתו הגדולה

על כל נשמה מישראל, והנה הגיעה השעה היעודה והמיוחדת. ממרחקים כבר פתח זה מכבר להרטיט את נפשו ושרושה עליון, לעוררה ולהכינה לקראת התאחדותם והתכללותם.

באותם הרגעים היו עיני רוחו של גרשי רואות היטב את התהמה שתיפול על המשפחה, את טלטולי הנסיעה המפרכת שאינם תואמים כלל וכלל אל הגיל המתקדם, את כל מה שיידרש ממנו ומילדיו סביב הליווי הצמוד. אבל מה כל אלה, מול הנשגב והמופלא המתחולל כאן. הרבי קורא, ואבא זוכה להיענות אל הקריאה בלב ונפש:

"אבא", נרגש קולו, "אני לשירותך, כמו תמיד ואפילו יותר. כה נשמח אני ובניי לעשות איתך את ה'י"ט, אחרי שנים שלא זכינו בכך. מיד אומץ עבודך כרטיס, ניסע יחד ונשהה יחד, ויהיה מאד מאד טוב לכולנו".

טוב בעולם הזה, טוב לעולם הבא.

זכה ר' עמרם. זכה גרשון. יש מזכה בנו ויש מזכה אביו. לעולם אין גרשון יודע - מי כאן בעצם זיכה את מי.

מי ראש השנה, בצל רבינו הקדוש, עברו על ר' עמרם בטוב. ארץ לא רעשה ושמים לא נטפו מים. נפשו הורגלה כל ימיה להיות מאופקת ולשמר רגשותיה בינה לבין עצמה - וגם עתה לא נראו עליו שינויים מפליגים. הוא התהלך עטוף שלווה, כמי ששמח לעשות את הדבר הנכון. חזרו היה אמונה טהורה ופשוטה שאם זכה בחסד ה' לעשות את שלו ולהגיע, למרות יגיעות וטלטולי הדרכים המפרכים - יעשה רבי נחמן את שלו ויקיים את שהפליא להבטיח גדולות ונצורות; להשפיע שפע רב בכל העולמות, לתקן נפש רוח ונשמה מכל סוג ופגם, לטהרה ולקדשה בקדושתה העליונה אמן סלה.

ריחן עדין

בשעות העומתה בחזור מרבינו, היתה רוחו של ר' עמרם טובה יותר - ואף כי חלוש היה ביותר - ופיו שלח לגרשון דיבורים שמעולם לא חלק עם צאצאיו: "כן, גם אני עושה לפעמים 'התבודדות' מאז למדנו על כך. הן יש לי פנאי, הלילות שלי ארוכים, ואני מנסה".

לאחר שהתפללו מנחה ומעריב בדהר התעופה האוקראיני, בקרב עשרות מאנשי שלומנו - שדברו אל ה' בהתלהבות ובשמחה, בנפש שוקקה ונרגשת שראוי לה לשמוח כל השנה - סעד ר' עמרם את לבו בסנדוויץ' טרי שסיפק לו גרשון, ולפני ברכת המזון ישב נינוח בתוך ההמולה הרועשת והרהר בקול:

"אתה יודע, גרשי - 'ברסלבע' דאווענען' זה גן עדן".

תיכף ומיד נטל קצות אצבעותיו ל'מים אחרונים', כמו מנבקש להשיב אליו מילים אישיות מדאי - והחל מברך חרישית. גרשון ניצל מן הצד, מרגיש בעליל כי המיה פנימית הומה בתוכו כי נפשו הטובה של אבא היקר ומי יבוא בסוד עולמו.

בהיותם בין שמים לארץ, על גבי מצע העננים, בתוך המטוס - כאשר עולם של מטה נשקף בעליבותו ובאפסיותו - היה ר' עמרם שותק ממושכות ואפוף מחשבות. בחלוף שעה ארוכה התנער מהרהורי החרישיים ושוב פצה פיו להשמיע לגרשון את המלים הבדודות שגילגל טפח מהנעשה בתוכו:

"מה אומר לך, 'ברסלבע' דאווענען' זה משהו-משהו, א'ן עדן' של ממש".

שתק גרשון בכבוד - ונמלא פליאה ורגועים מול החזיון.

מבשרו יחזה, ואינו צריך להגיע עד אביו, כדי לראות עין בעין שרבינו הקדוש פועל פעולות גלויות של ממש עם נשמות ישראל בדורנו - בחלוף למעלה ממאתים שנה מאז נתעלה למתיבתא דרקייעא. הרי כל אלה הן מן הנסתרות לה' אלוקנו, והנגלות לנו ולבנינו עד עולם.

המשיך גרשון להחשוש גם בחודשים הבאים, כאשר הגיע אליו חברו וסיפר בפליאה שראה את אביו במירון, וישב אצל ציון הרשב"י, ומתפלל ברצינות מרובה את

עשרת מזמורי 'תיקון הכללי'. ועדיין היה שומר גרשון על מחשבתו מלהתערב בעניניו של אביו, גם כאשר נדהם לשמוע על החלל אבא לדרך מפעם לפעם בבית הכנסת דחסידי ברסלב המצוי בעירו. ולא הרי לאות עזרו להגיע לשם ולטפס במדרגות המוליכות, ועם כל זאת.

בלי להרבות מילים וסיפורים לסובביו, החל ר' עמרם מתפלל שם מידי שבת בשבתו את תפילות השחרית והמוסף - ונמלאו אסמי נפשו ריחן גן עדן מהן, ומן קהל המתפללים וארחם ושיגם ושיחם.

רק משחלפה תקופה ארוכה, שיתף קצת את גרשון בנעשה, מתוך שמחפש מילים לבטא את לבו: "אנשים טובים הם... שקט להם בנפש... המוח שלהם פנוי לעסוק במה שבאמת צריך לעשות בחיים... שורה עליהם איזה רוגע פנימי... נושמים ביניהם 'אוויר יהודי' פשוט, נקי ממתח... לא יודע מה לומר... טוב שם".

"פנין גדול נפלא ונוצרא חזק מאד"

אזני נשמתו של ר' עמרם, נרעשו מפעם לפעם לקלוט אל תוכו את הנאמר על הפלא הנורא - איך שיושב היה צדיק דורות עליו אדמות, במהלך שנות חיים קצרות ביותר, ופילס בספרו הקדוש דרכים ארוכות ונתיבות, היפים עד לזר אחרון, ועודם קיימים ומאירים את כל מצבי החיים עד לעצם היום הזה.

למרבה הפליאה, הגדיל ר' עמרם להיות הולך מחיל אל חיל - ולא שקטה רוחו עד שקם ופנה להשתתף בשיעור מעמיק בספח"ק "ליקוטי מוהר"ן" המתקיים אחת לשבוע בעירו. ממרומי גילו, הושיב עצמו בקרב השומעים, שנמנו ביניהם גם אברכים הצעירים ממנו ביובל שנים ויותר, וניסה יחד עמם להבין מעט מן המעט מן דברי התורה העליונה של רבינו הקדוש - החובקת זרועות עולמים, כלולה ובלולה מכל התורה כולה, נוגעת בחכמה אלוהית עד שמי השמים העליונים ומעליהם ועד תהומות ארץ ומתחתיהן.

"כִּי בָאֲמַתְּ כָּל דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַנוֹרָא הַזֶּה הֵם הַשְּׂגוֹת עֲלֵינוֹת גְּבוּהוֹת וְעִמְקוֹת מְאֹד עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּקֵלִית, וְנִעְלַם וְנִסְתָּר וְנִתְלַבֵּשׁ בְּהֵם דְּבָרִים גְּבוּהִים וְעֲלִיוֹנִים... רְחִיבִים וְעִמְקִים מְאִי יָם, גְּבֵהַ מְשֻׁמִּים וְעִמְקֵי מְתוּבִים".

אלא שבחלוף תקופה, החל ר' עמרם להסתפק אם להמשיך את השתתפותו בשיעור. חש כי אולי אין טעם להימצא עוד בלימוד שאינו מתיישב היטב על הבנתו. איש אמיתי הוא בכל נימי רוחו - וכל הימים זהיר מלהתהלך בגדולות ובנפלאות ממנו.

רגיל זה עשרות בשנים לקבוע עתים יפות ללימוד הגמרא ונגלות התורה, ולהבין בהם כל פרט לאשורו, כפי ערכו - אך עתה נכנס בספק שמא עליו להשלים עם מציאות שנות זיקנה, בהן חושיו כבר אינם עומדים לו להיכנס אל מעמקים חדשים ועילאיים כאלה.

באחד מלילי רביעי, סיפר לגרשון על דבר הספק. לפניו פתוח היה הספר הקדוש על השולחן, בדף ההקדמה שבראשו, ור' עמרם הסביר לגרשון את ההתלבטות:

"דברי רבי נחמן הינם קדשי קדשים, איך זקוק לשמוע זאת מפי ישי 'תורות' שאינני זקוק לשיעור כדי שאזכה לקבל מהם קצת. בכל עת שאלמד בהם, נפתחים שערים חדשים בלבי. כך גם כשזוכים לפתוח 'שיחות הר"ן', 'חיי מוהר"ן' ועוד. אולם בכדי לזכות להשגה כלשהי ב'תורות' הארוכים והעמוקים שבליקוטי מוהר"ן, איני יכול לבד. זכיתי לנסות לטעות קצת במהלך ההשתתפות בשיעור - אולם ככל שחולף הזמן, תחושתו שאמיתי אחכמה והיא רחוקה ממני. הדברים נשגבים ומופלאים ממני ואיני מוצא קצה חוט להבין בהם כמעט מאומה. ריבוי ה'לחיות' הם למעלה מהשגתי, וגם איני מצליח להבין כלל את פשר הקשרים שבין לענין"

יסף ר' עמרם עוד בגילוי לב: "האמת שמוצא אני פלא משולב בכל הדבר הזה. מחד, מורגש אצלי

שקט להם בנפש... המוח שלהם פנוי לעשות במה שבאמת צריך לעשות בחיים... רוגע פנימי... נושמים ביניהם 'אוויר יהודי' פשוט...

בחוש, כביכול רבי נחמן נמצא עמי בחיי ומורה לי דרך באופן אישי. מאידך, נחלוש כחות מוחי מלוא עתה אל "בני גדול נפלא ונורא וחקו מאד... פלול מפמה וקמה חדרים, חדר לפנים מחדר, וחדר לפנים מחדר, וחלונות ופתחים פתוחים מזה לזה ומזה לזה - וכל חדר וחדר, וכל טעם וניחן והקדמה הנמצאים בפרטות בכל תורה ותורה, יש בכל אחד ואחד עמקות גדול מאד מאד..." (מתוך ההקדמה ב"י).

שמע גרשון ושחק כבוד מופלג. אילו לא בוש, מתכופף היה אל כף ידו של אבא ונושקה על גבה בחרדת כבוד. לב טהור וישר כזה, מאין ימצא.

אם היתה זו שיחת חברים, אולי היו מעודדים זה את זה להמשיך לקבוע שם מושבם כדי שלכל הפחות תקלוט הנשמה ותספוג מן הריח הקדוש המלא יראת שמים שטורה העומדת לעד. "כאשר שמענו מפיו הקדוש ז"ל. שאמר שמי שיסתכל בספר הזה בעין האמת, בודאי יהיו נפתחין אצלו כל גידי קשיות לבבו ויהיה נעשה בעל תשובה גמור".

וכי יש תחת השמש מי שירחיב לומר כי השיג אפס קצה בתורת רבינו הקדוש? האספסופים בדחילו ורחימו לגמיע טיפין מן הנחל הנובע הנשגב והנורא, באים ביראה ובאהבה לקבל תורה מפי רבינו הקדוש - בידעם שאף על פי כן, "גם אשר קצרה ידו להבין דברים עמוקים, גם הוא יוכל למצא מרגוע לנפשו דברי העצות הקדושות והמוסר הנפלא היוצאים מכל תורה ותורה, כפי אשר יאיר ה' עיני שכלו... שכל עקר כונתו הקדושה בכל תורה ותורה שגלה, ובכל דבור ודבור שיצא מפיו הקדוש, הכל היה רק בשביל לזכות את ישראל להביאם לידי מעשה ישרה. לרמז להם מרחוק ומקרוב להורות להם עצות ותחבולות, עמקות ונפלאות, להתקרב להשם יתברך מכל מקום שהוא... כי כל כונתו הקדושה היה רק שנשתדל להבין העבודה והעצות היוצאים מכל תורה ותורה ושבקש מהשם יתברך ונשתדל לקניי יתברך ונשתדל לקיים ככל הפתוב בהם בפשיטות...".

אבל זוכר גרשון היטב, אינו שוכח לרגע, שאינו משוחח עתה עם חבר. יושב עתה לפני אביו הישיש, עטרת ראשו ותפארתו, הוזכה לבוא לעת ערב להחיות רוחו על פי שורש נשמתו. מי הוא שפצה פיו להביע דעה ולומר דבר מה.

ובכל זאת, אבא ביקש ממנו להשמיע, ועל כן יאות גרשון להיענות בדרך ארץ. לאחר רגעים של מחשבה, הגביה את הספה"ק מן השולחן ופתח להקריא מילים קדושות מתוך תורה ט':

"העקר שהכל תלוי בו הוא אמת, לילך בדרך אמת לפי מדגנתו, כי חזתמו של הקדוש ברוך הוא אמת' והוא יסוד הכל... ועקר השתוקקות של השם יתברך אינו אלא אל האמת... שימשיך עצמו להאמת, ויביט על האמת לאמתו, ויבקש רק האמת האמת... כי על ידי אמת, הקדוש ברוך הוא חומד מלמעלה לשפן עם האדם... וכיון שהוא במדגנת אמת, אזי כביכול נתלבש בו אור השם יתברך בעצמו, אשר חזתמו אמת...".

"הבינני, אבא, כי אין זה ראי ליעץ לאחר דבר האמת המיוחדת לו. לב יהודי מבקש מהש"ת שיראהו 'דרך אמת לפי מדרגתו' - ואין מקומו של זו להמצא בסוד זה. בפרט שרביה"ק כותב בדברים נוקבים ומחייבים מאד (ליקרי"מ ק"ב): 'אך צריך שיהיה האמת, אמת גמור, ברור וצלול כלי שום דפי - והמשפיל הפכו, יש לו להתפלל כל ימיו שיזכה פעם אחד כל ימי חייו לדבר דבור אחד של אמת לפני ה' קראוי'".

ר' עמרם לא הפציר עוד, שקע בהרהורים.

לפתע גאו ועלו מילים מתוך מעמקי לבו של גרשון: "אם תיתן לי רשות, אבא, אומר את שהנני מאמין בו בלב שלם".

השפיל עיניו במבוכה ופתח כך לדבר: "אבקש לומר, אבא, כי היודישע רצונות המתגלים ממך תמיד, והתגלו עתה באופן מיוחד בכל הנוגע לשיעור זה - כל אלה שמורים וזכורים לפני ה', אף אם בסופם לא יצאו לגמרי אל הפועל כפי האופן שחשבת. חיים וקיימים המה ונותנים לצנח נצחים. אף הם חלק מלבני גדול נפלא ונורא וחזק מאד. בטוח אני באלה, שיעמדו לא רק כך ולאמא ע"ה, אלא גם לנו ולדורותינו הבאים אחרינו

- וכפי שכתב רבינו הקדוש (ליקרי"מ קמא) "כשימול ה' את לבו, ימול גם לבב זרעו... אזי מחכים בניו שישיגו גם הם רהור תשובה - על ידי שנמול לבב אביהם"

השקעת כחות גוף ויגיעות נפש להשתתפות בשיעור - ואלה מצטרפים אל כל פרקי מסכת חיך המפוארת. אמנם זה לא היה קל עבורך, אך בזכות הכיסופין הטהורים הללו, עוד אזהה אני - לרבות דורותי הבאים אחרי ואולי עוד צמאצאך - להגות בספרו של רבינו הקדוש באופן שתתקיים בנו ההבטחה האמורה בסוף ההקדמה שבראש הספר: "שכל מי שישיים עינו ולבו היטב לדברי קדש הנאמרין בספר הקדוש הזה, יתלהב לבו ויפתחו עיניו ויכסף וישתוקק מאד לעבודתו יתברך עד אשר ישוב אל ה' באמת בכל לבבו ונפשו ומאדו. לב חזק כצור, וזיו מקומו. אם אכן הוא נמוח, אם ברזל הוא מתפוצץ".

השתתק גרשון והתבייש. סמקו פניו ולבו פעם במהירות. לא היה דרכם מעולם לדבר כך לפני אבא, ואין זה מטבעו של ר' עמרם לשמוע דיבורי רגש ולב כאלה.

"ישר כח, גרש"י, חתם ר' עמרם את השיחה, 'מאוחר כבר, כדאי שנלך לישון'. פנה לפתוח באמירת 'קריאת שמע שעל המיטה' - וגרשון יצא את החדר, מניח לשניהם להימצא עתה בינם לבין עצמם. כלומר, בינם לקונם.



בחלוף ארבע שנים נתרשנו לבוא לעולם רגעי חייו האחרונים של ר' עמרם. כאשר הראו כל הסימנים בעליל כי הגיעה עת יציאת נשמתו - והוא מחוסר הכרה ליע - ניצב גרשון לידו בנפש סוערת והומיה, מרגיש בכל כולו כי נפשו קשורה בנפש אביו ההולכת ומתדבקת עתה בעליונים.

בשפה הנעלה מן המילים, עודדה מחשבתו את רוחו היקרה של אבא, העומדת ברגע הגדול והנסכף ביותר בחיים, לקראת עלותה לכור מחצבתה להטלים נפשה לאלוקים.

סביב-סביב רעמו שוב ושוב קולות "שמע ישראל" עם שאר פסוקי הכרות מלכות שמים - וביני לבני גחן גרשון סמוך מאד אל אזנו של אבא, ולחש בחשאי דיבורים חרישיים מלב אל לב, לבל ישכח בכל דרך שמולכין אותו, שהיה כל ימיו מאמין בצדיקים, וזכה בחייו להיות בראש השנה אצל רבינו הקדוש אשר הבטיח ללכת לפניו ולתקן את נשמתו לצנח נצחים.

הוא שב וחזר על אמירה זו גם לאחר מכן - ולא חדל מלהתפלל להש"ת שיגמול חסדו עם נשמת אביו, שיהיה תחת כנפי השכינה ויזכה להמשיך גם שם להתהלך לפני ה' בארצות החיים.

- פרק ב' -

"ולב בנים על אבותם"

מידי שנה, ביום היארציט של הוריו, משתדל גרשון מאד להקדיש 'ברסלב'ע דאווענען' לעילוי נשמתם - ולרדת לפני התיבה לתפילת שחרית דווקא במנח של אנשי רבינו, שהתפלגם בכח היא, בשמחה ובהתעוררות הלב, מתוך התקשרות אל הצדיק אשר העיד על עצמו כי ענינו הוא תפילה.

בעבודתו כמשגיח כשרות, יש שנים שיום היארציט מוצא אותו כשהוא נודד בדרכים בניכר - ולא תמיד היו סמוך אל בית הכנסת דחסידי ברסלב. למרות זאת, מתכנן את היום באופן שיעלה בידו לספק לנשמתם "גן עדן" ששאבא כה אהב.

אין מילים שיבטאו את רחשי הכרת הטוב שהינו חש כלפי הוריו - אבל יש מעשים שיוכלו לבטא זאת, והוא משתדל להרבות בהם.

בשנה זו שאנו מספרים עליה, שוב היה גרשון מצוי בדרכים נידחות ביום היארציט של אבא - והיה יושב ומברר אצל מכרים מבני המדינה, היכן קיים בסביבה כיהנ"ס הנקרא על שם רבינו ואיך יוכל ליצור קשר

עם גבאי כדי להיות בטוח שה'עמוד' אכן פנוי לתפילת שחרית.

לאחר מאמצים ובידורים, העלה כי במרחק נסיעה של שעה ומחצה ממקומו - קיים בית כנסת קטן של אנשי שלומנו, המתקבצים שם יחדיו לתפילה - ואף השיג את הגבאי המקומי ושמע ממנו שה'עמוד' שמור לו.

תכנן להשכים בשעה מוקדמת מאד, לפתוח את יומו בטבילת טהרה ולהספיק לצאת לדרך מבעוד מועד. כיוון את השעון המעורר ועשה הכל כדי שאכן תצא התכנית אל הפועל בע"ה, לעילוי נשמת אבא זכרונו לברכה.

דרכים חסומות

בשעה מאוחרת מכפי שתכנן, בחר הקב"ה להעביר שניה מעיני גרשון ותנומה מעפעפיו - ולהחזיר בו את נשמתו בחמלה. בעינים טרוטות הציץ לעבר השעון ונבהל. לא התעורר בזמן הרצוי ועתה עליו לצאת לדרך מיד, בבחילות גדולה, כל עוד רוחו בו - ולוואי שייספיק כך את התפילה שם.

לא מקוה, לא ישוב הדעת, לא שלוות הנפש. בתוך דקות אחדות מצא את עצמו ברכב, בדחירה מהירה מאד, גומע מרחקים. בהמשך הדרך פתחו שפתותיו לרחש בשקט, בתוך כדי נהיגה, את ברכות השחר והתורה, את פרשת הקרבנות, בלב נחמץ על שכחה לו - ועוד ביום היארציט.

השעה נקפה והלכה. לבו התחנן להשי"ת שיגמול חסד עמו, או עם אביו, וייספיק את אמירת 'קדיש דרבנן' שלפני 'הוד'. מבקש לתת היום לאבא את המיטב. אמנם 'מיטב שבמיטב' כבר לא יהיה היום, אך לכל הפחות רצונו לצלל מה שעדיין אפשרי.

יש גם תפילות שמכבישי דרחמנא אינן נענות מיד - וזו אחת מהן.

בהגיעו אל כביש הכניסה למקום, נעצר מול עבודות כבישי שהחלו לעכבו למשך זמן יקר. לבו נפל בקרבו למראה משאיות החוסמות את הדרך - ומוחיו השעון מתקדמים בצעדי ענק לעבר שעת תחילת התפילה.

עוד עשר דקות. הנה, הגבאי מתקשר אליו לברר היכן הוא ואם עומד להגיע. "איני יודע מה לומר לך", שמע את עצמו מדבר מן המיצר: "אני קרוב כבר אליכם אלא שאיני יודע מתי איחלך מכאן". הגבאי הבין לנפשו, לב בשר פועם בו. הבטיח לנסות להתעכב זמן מה עד תחילת התפילה - והתנצל על שלא יהיה באפשרותו להאריך בהמתנה זו יתר על המידה.

בתוך כך החל גרשון להיות חוכך בדעתו שמא מוטב לשנות את התכנית המקורית; לחפש מקוה באזור, להרגיע קצת את הנפש מן סערת המהירות, לתור אחר מנחן שחרית במקום אחר ולהתפלל בישוב הדעת - בתקווה שימצא שם 'עמוד' פנוי.

מאידך, הרי כבר עשה את הדרך עד לכאן, ואם יצליח להשתחרר מפה עכשיו, עדיין יש בידו להגיע - אם כי מעט לאחר ההתחלה. הפך בדעתו והתחבט בינו לבין עצמו, אינו יודע לשית עצות בנפשו.

"לפעמים נופל האדם לספיקות ועצות חלוקות כל כך, עד שאי אפשר לו בשום אופן לידע האמת איך להתנהג. וכל מה שחותר למצוא עצה שלימה, מבלבלין עצתו בכל פעם. כי עכשיו נגמר בדעתו בראיות ברורות שהוא צריך להתנהג כך, ובתוך כך עולה על דעתו סברא אחרת, עד שעצתו הראשונה נסתרת לגמרי - ועולים סברות בדעתו שצריך להתנהג בהיפוך ממש ממה שחשב מקודם... תקנתו, שיציעק על זה בעצמו להשם יתברך, על אשר נפל כל כך עד שאינו יודע העצה שלימה איך לצאת מחושך לאור... שירוהו העצה והדרך איך להתנהג באמת..."

(ליקרי"מ ט"ז, ג, כח).

אילו רק יכול היה לצעוק. אילו היו לו פה ולשון, מוח, לב. בפועל יש משהו אחר שצועק עכשיו מתוכו קולי קולות:



שיבה את אקדמות מאוד מאוד

ואמר: השיר של אקדמות עם הניגון שלו כמו שרגילין העולם ליזמר אותו בניגון הידוע, הוא דבר נפלא וחודש גדול מאוד.

ישראל מזחמת שהם משוקעים ורגילים כל כך בטוב, על כן אין מרגישין כל כך את שבה מעלת גדולת השבח הקדוש הזה.

(שיחת הר"ן, רנ"ז)

נוף הכניס ידו לכיסו, להוציא פרוטה לצדקה, אך הוציאה ריקנית. ארנק המטבעות – איך לא? – מונח ברכב. תר בעיניו לראות אם לכל הפחות יש כאן איזה נר להדלקה. אמנם כבר הדולקו נרות לפני התיבה, אך לא הזכר עליהם שם נשמת אביו. מרגע הרגע נעשה לבו מצטמק ורע לו.

כיסה פניו בטלית, כמבקש להתגונן מפני העכו"ם הערל, כמתכנס להמתיק סודו עם קונו.

שאיטע, במטותא מינך, די. איני יכול יותר "שלא להשיג כלל, ושלא יכפת לי". זהו, אינני מסוגל להמשיך להתפלל ככה.

עשה את שלך עם היארצייט, עם אבא ז"ל, עם תפילתי לפני התיבה. אני כבר לא חפץ במאומה. אין לי צורך בנרות, ב'תיקון', במטבע. אם תרצה, אותרת גם על העמוד. אם יקר בעיניך 'קטנת מוחין' שלי, הנה יש לך ממנו בשפע רב. אולי ידייקא בו חפצת לעילוי נשמת אבא - והנני מוכן ומזומן לכל אשר יעלה לפניך לרצון. אבקש ממך רק שתעזרי לי לעשות היום בפשיטות את מה שאתה מזכה אותי ואת כל ישראל בכל יום: לדבר אלך בפי ובלבי את מה ששאר לי מן התפילה.

הנח לי, אבא, לבוא לפניך ולהביא לך תענוג גדול וקדושה – כפי שמלמדנו רבינו הקדוש (ליק"מ ע) **כִּשְׂאֵדָם מִדְּבַר בְּתוֹרָה וְתַפְלָה בְּחֻמָּה וְשָׂכַל, וּמְבִין וְשׂוֹמֵעַ מֵהַיָּד, וְנִקְרָא קִדְשָׁה וְיֵשׁ לְהִשָּׁם תִּבְרֵךְ תַּעֲנִיג וְגָדוֹל מִזֶּה.**

אולם הבט וראה, איך שהרעש הפנימי אינו מניח לי. קול ענות חלושה אנוכי שומע ללא הרף. מהרגע שפקחת את עיני ועד הרגע הנוכחי אין לי מנוח. היה נא בעזרי, אבי אהבי ואהובי. הנני מתחנן אליך, אל תשליכני מלפניך, אל תעזבני אל המר הגועש מתוכי ומציף את כולי.

בתנועה מהירה הסיר גרשון את טליתו מעל פניו, ניעור להמשיך במהירות את התפילה. במקום עמדו, ליד ארון הספרים, נח מביטו לרעג על ספרי רבינו – ולפתע, כהזקק בא ונעלם, חלפה במוחו מחשבה זריזה:

האם בכל האוצר המופלא הזה, שאתה יונק הימנו תמיד, אין אפילו מילה אחת עבור מצבם הנוכחי? הרי ידעת היטב שאין רגע בחייך - הגשמיים והרוחניים - שאין בו נר אשר רביה"ק או מהרג"ת הדליקוהו במיוחד אלי, להאירו מתוך חשיכה ולהראותך את הדרך השייכת לך לאותה עת. רבבות שורות בספרים קדושים אלה, נכתבו באופן אישי בדיק לרגעי התמודדות מן הסוג שאתה עובר הבוקר. ובכן, **אילו היה רבי נתן נמצא כן ורואה נעשה איתך, מה היה אומר לך?**

התנהגת כפי הראוי לכן חמישים ולא כפי המתאים לגילאים מוקדמים יותר ומיושבים פחות - ואז הכל היה נראה אחרת...

שוב חזר פנימה, כאילו העת נכונה עתה לטייל אנה ואנה - וקול החזן מבשר ואומר "לבני ישראל עם קרוב". מאחר שלא נותרה בידו ברירה כי אם להכריע באותו רגע, בירך מיד על הטלית והתעטף בה, הגיח את התפילין במהירות עצומה, התייצב בפינה והחל לגרוס בחמשת מוצאי פיו את תפילת 'ברוך שאמר' והפסוקים והמזמורים שלאחריה.

עוצם גרשון את עיניו ומשתדל בכל כוחו לצמצם מחשבתו ולכוון את לבו אל נהר מילים היוצאות מפיו כנחל שוטף ושוצף. מנסה ללקט מתוכו כוחות חלושים ורפויים, לחזק בקרבו בתוך המצב הנוכחי את האמת הברורה שמלמדנו רבינו הקדוש (ליק"מ קכ"ח):

"ש"עיקר בלבול התפלה הוא בא מחמת חסרון אמונה, ועל כן נופל עליה עזבות ועצבות. כי בודאי אם היה לו אמונה שלמה, והיה מאמין שהשם יתברך עומד עליו, ושומע כל דבור ודבור שיוצא מפיו, ומאזין לקול תפלתו, בודאי לא היה לו שום עצבות ועזבות וכבודות בתפלתו ובודאי היה מתפלל פראוי".

עמל לפנות את בלבול מחשבותיו, לראות את עצמו עומד נוכח פני ה' הניצב עליו ומיחל אל כל מילה שיוציא מפיו - אך מה יעשה והנה מתקיים אצלו בפועל ממש אותו מעשה שסיפר רביה"ק (ליק"מ עב) **"באחד שבשעה שעמד להתפלל, היה מזדמן ועומד לפניו בדימויו עכו"ם ערל, והיה לו יסורים גדולים מזה - וכל מה שרצה להתגבר ולסלק המחשבה, התגברה עליו יותר".**

עפ"ם ערל - הלא הוא הקול הרע המחליש את דעתו מתוך תוכו ומתגבר כנגדו בכל עוז. מציב אל מול עיני רוחו ראי מלוטש ("שפוגע" בלע"ז) ומראה לו בלעג איך נראית תפילתו ביום היארצייט לאביו:

הא, גרשון? הנה כך... כנראה זה הג'ן ערך'ך שאביך התכוון אלי... נו, גרוס בשינך, גרוס מהר עוד הללויה, עוד מזמור, תוכל גם לדלג, אין נפק"מ גדולה מה תאמר או לא תאמר..."

וגרשון בשלו, מקיים בעצמו את המשך דברי רבינו הקדוש שם: **"ויעץ לו הקם שלא יכפת לה, ויעמד העכו"ם, ואף על פי כן יעשה את שלו ויתפלל, ויבזה יסתלק ממנו".**

מאמץ עצמו לשנן ולזכור כי **"אם רוצה להיות ירא ה' ורוצה להתפלל, ואינו רוצה באלו המהשבות רעות, צריך שלא להשיג עליהם כלל, ושלא יכפת לה מה שעומדים לפניו, ורק יעשה את שלו במה שהוא עוסק, בתורה או תפלה או משא ומתן, ולא ישיג עליהם כלל".**

החזן סיים בקול את שירת הים והלך למקומו, מפנה את עמוד התפילה לטובת האורח. הגבאי ניגש לגרשון וסימן לו תנועת יד של נחת ואתנחתא, לרמוז כי הציבור ימתין עבורו מעט והכל בסדר.

אלא שאז, בתוך כדי אמירה ממהרת של התיבות הקדושות "הללוהו בצלצלי שמע", קרב אל אוזנו העכו"ם הערל וצווח אל תוכו צלצלי לגלוג מלא שחוק וקלס:

"גם 'תיקון' לא הבאת, ככל יהודי המביא לעילוי נשמת הרוי... איפה ה'תיקון', גרשון? האז איפה 'לחיים' ו'מזונות' שהכנת אמש ושכחת באכסניה מרוב בלבולך למהר לצאת לדרך המטופשת הזאת... גם את המעט הזה, שאין לך איש פשוט בישראל המוותר עליו, השארת מאחורייך עם המנין שהיה מסודר לך שם, אילו רק היית מתנהג נורמלי".

רבש"ע, שכחתי את ה'תיקון'. איך זה קרה לי? איזה יארצייט עובר עלי היום?

"רגע, רגע... גם צדקה לא נתת לפני התפילה, כפי שהינך נותן בכל יום... גם נר לא הדלקת בבית הכנסת כאן... הנרות מונחים עם ה'תיקון' הנשכח... אפילו נר לא מגיע לעאמ"ם, נו, המשך הלאה, 'יברך דוד'... הציבור מחכה עליך, שוטו, והאתה מתמהמת... תקוע ב'פקק'..."

הו, זה כבר יותר מדאי.

לשונו נאלמה ונעלמה. נעצרה מהתרוצצותה. כילד

שוטה שבשוטים. 'ענינים' אתה מחפש לעצמך, כאלה שלא כתובים בשום מקום ולא עלו על לב מעולם. איפה שמענו על קפידות כאלה, ביכ"ס זה, ביכ"ס אחר. גילך מתקרב כבר לחמישים ועדיין אי אפשר לך להיות אדם מן היישוב? מה האמונות האלה? שעה וחצי של נסיעה, על הבוקר, ביום יארצייט, בשביל מה? ראה מה קורה עכשיו. ומה היה אילו התפללת בביהכ"ס הסמוך לאכסנייתך, תפילה יהודית מסודרת ורגילה מראשיתה ועד סופה – ביישוב הדעת, בלי חיפזון. טירוף נפש הבאת על עצמך כמו ידך, ברוב חכמתך, עכשיו שלם המחיר. ראה את השעה, מה תספיק פה? תפילה למחצה שליש ורביעי? זה מה שיעשה טוב לעילוי נשמתו של אביך?

כל רגע שחלף עליו בכביש, בעודו זז באיטיות מטר אחר מטר, הוסיף על צמצומי מוחו, הקטין אותו בעיני עצמו והגביר בו את ההרגשה שהינו איש טועה ומטופש

בלית ברירה, החל להתפלל 'הודו', עד 'ברוך שאמר' – והקול המחליש בתוכו, רועם כמו צעקות-הפגנה ומלווה את תפילתו הכבויה: מה נאה ומה יפה תפילה כזאת, לעילוי נשמתו...

"והיה לו יסורים גדולים מזה"

בשעה טובה ומוצלחת – מתאחרת כמובן, כדת היום – פינו דרך צרה לרכבים והוא פתח בנסיעה מהירה מאד לעבר בית הכנסת, אולי בכל זאת אירע נס ועדיין לא התחילו.

החנה את הרכב ברישול, חטף את תיק הטלית והתפילין והחל רץ לעבר הבית – על פי הכתובת המדויקת שנתן לו הגבאי. חיפש דקה ושתיים, בדאגה שמא לא ימצא, עד שלפתע החלו עולים באזניו קולות תפילה הבוקעים החוצה מן החלונות.

הא.

כקול צאן פועה אל רועה, כקול עולל מתרפק על חמלת אמו, כקול המיית גלי ים סוערים אל גבולם, כקול התנפצותם בשוים לאחוריהם בהכנעה - קול ישראל ניצבים מול קונם רצוא ושוב ומהללים ומשחבים ומודים ומבקשים ומתחננים ונכספים ומתגעגעים.

בתוך הרחובות הנכריים - הנה, אי של "גן ערך".

זרזו אליו פסיעותיו ופתח את הדלת. בית כנסת מלא חן ופשיטות נגלה לנגד עיניו, בתוך רגע חש עצמו בביתו הטבעי - אלא שנצטט לבו לשמוע את החזן מסיים כבר 'אשרי' ופונה אל המשך פסוקי דזמרה. החמיץ את השעה. לא יספיק היום לומר 'קדיש דרבנן' שלפני 'הודו'.

אחד שהבחין בו, כנראה זה הגבאי, סימן לו להזדרז ולהצטרף מהר. יספיק לכל הפחות קדיש וברכו ד'ישתבח'.

רבנו של עולם, מה אעשה עכשיו? להישאר? ללכת? גלה לי רצונך, אבא, הורה לי דרך. כלום יעלה לפניך לרצון אם אבליע קטן פסוקי דזמרה בנשימה טרופה?

חש בתוכו געגוע צורב להיות עכשיו חלק מן המתפללים. אינו מכיר איש מהם, אבל אחים קרובים המה לו, כולנו בני איש אחד. הם מצויים כבר בתוככי "גן ערך" והוא מושלך מבולבל מאחור, אינו יודע מה לעשות עם עצמו.

ניגש אל הגבאי ושאלו אם יש כאן בקרבת מקום בית כנסת עם מנין אנשים שעדיין לא התפללו ושאינ שם בעל חיוב. הגבאי הוציא מכיסו פתק ורשם עליו כתובת – כשהוא פרש זרועותיו לצדדים, כאומר שאין לו מושג מתי מתקיים המנין שם ואם העמוד' פניו אצלם.

גרשון יצא החוצה בלב חמוץ, הגיע עד לכאן ועבר מה שעבר – כדי להתפלל תפילה שיכול היה להתפלל אותה במקומו כבר לפני שעתיים. עמד ליד הרכב אך לפתע פילחה בתוכו מחשבה שגרמה לו להיעצר תחתיו:

אם אגיע לשם ויתברר לי שכבר אין מנין, או שאין לי אפשרות להתפלל לפני התיבה - הרי אמצא עצמי קרח מכאן ומכאן. לכאורה מוטב אתפלל כאן ועכשיו - מה שאתפלל, כפי שאתפלל - ובלבד ארד לפני התיבה, לא קץ?

הלואי היתה לו אפשרות לברר עכשיו אצל מורה הוראה, מה צריך לעשות עכשיו על פי הלכה. הלואי... הלואי... הלואי היית מתעורר בשעה הרצויה... הלואי

"דַּנְפֵק מִגַּו הַשׁוֹכָא"

איילת השחר "בתחילה היא באה קימעה קימעה, ואחר כך היא פרה ורבה, ואחר כך היא משבחת והולכת" (מדרש תהלים ב). תשועת ה' מגיעה לעתים במשך ימים, שבועות, ואף שנים. אך יש גם שהיא מופיעה בכהרף עין. רגע קטן – והנה היא כאן.

רוח אחרת החלה להסתגן אל תוכו לאט. ממקום שלמעלה מן הזמן, צצה מחשבה אחת – ובתוך שברירי רגע פתחה למלא את חדרי הלב:

נכון, אין כלום. יודע מה? בסדר, מסכים, הריני שוטה וטועה. אבל מציאות ברורה, חיה וקיימת, שעשיתי אני הטיפש מצוי כאן, על פיסת אדמה זו, ולא במקום אחר בעולם - והנני מעוטר בתפילין על ראשי ועל זרועי. גם גופי מעוטף בטלית, גם ציצית של טלית קטן עלי. במו פי קיימתי היום מצוה של ברכות התורה, עתה הנני מקיים את מצוות התפילה, עוד מעט אקרא קריאת שמע וברכותיה בזמנה, והרי הקב"ה כה שמח ומתענג בי ובמצוותי אלה וכאלה.

"הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲהַדוּת פְּשׁוּט עִם הַמְצוּוֹת... הַשְּׂמִיחָה שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְלַבֶּשֶׁת בְּהַמְצוּוֹת... וְיִשְׁעוּשָׁה הַמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה מִהַמְצוּוֹת בְּעִצְמָהּ, נִמְצָא כְּשֶׁנֶּכְנֵס בְּהַשְׂמִיחָה בְּשִׂמְחָה, הוּא נִכְנָס בְּשִׂמְחַת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁמְשַׂמְחַת בְּמַעֲשָׂיו" (לקרי' ה).

"ישתבח שמך לעד מלכנו", קרא גרשון בקול נעים בהתייבבו לפני התיבה, מחליק ידיו בהתחדשות על פיאותיו וזקנו, מיטיב אבנטו וטליתו: "ברכות הודאות לטמך הגדול והקדוש... אל ההודאות, אדון הנפלאות, ברא כל הנשמות, ריבון כל המעשים, הבוחר בשירי זמרה".

אתה הוא בורא כל הנשמות, אשר תעלה במרומים את נשמת אבי מורי ר' עמרם בן ר' עוזיאל. אתה הוא ריבון כל המעשים - המקיץ נרדמים בשעה שעולה לפניך רצון לך, והחוסם דרכיהם והמכני צעדיהם אל המקום המדויק שצריכים המה להיות שם. אתה הבוחר בשירי זמרה פשוטים ובלתי מושלמים שהנני זוכה להעלות לפניך היום - ואתה מלך יחיד חי העולמים אשר תקשור מהם עטרה לראש אבי ז"ל בגן עדן שלו.

את ברכת "ויצא אור", עם שאר ברכות הקריאת שמע - לומר שצורה יחד עם שאר המתפללים, בלב יותר שקט ונינוח, מתאושש ומתעורר אל הכוונה לכל הפחות מכאן ואילך.

מפעם לפעם, אחת לכמה דקות, עוד ניסה זקן וכסיל לגרום לו חלישות הדעת באופן זה או אחר - אך עצת רבינו הקדוש כבר היתה לגדל עיניו של גרשון, וכיון שהעלה לפניו - שוב לא היה העפ"ם הערל יכול לה

"אף על פי שאי אפשר לו לדבר שום דבור בתפלה ותחנונים, מגדל החשך והבלבול המסבב אותו מאד מאד מפל צד - אף על פי כן, על פל פנים יראיה לדבר הדבור באמת, באיזה מדרגה נמוכה שהוא. כגון למשל, שיאמר: 'ה' הושיעני', באמת. אף על פי שאינו יכול לדבר בהתלהבות והתעוררות פראי, אף על פי כן יאמר הדבור באמת, כפי מה שהוא. ועל ידי הדבור האמת, יזכה לראות הפתחים שבתוך החשך, ועל ידי זה יזכה לצאת מחשך לאור ולהתפלל פראי" (לקרי' ק).

משיים את תפילת הלחש, בעודו ממתין עד יסיימה המתפללים ויפתח בחזרת הש"צ - הספיקה הצלילית הפנימית לומר בתוכו עוד כמה מילים נכונות של אמת לאמתיה:

בעצם, באיזו זכות אסכים אל העלבון הפנימי המשתרר עלי וקובע שהנני שוטה וטועה? וכי הקב"ה חפץ בכך? היש לך אב מרוצה כאשר מזלזלים בבנו, או שבנו מזלזל בעצמה למה שיהודי היקר בעיני ה', יסכים למילים משפילות של שקר שמישהו מותכו מעו להטיח בו?

הרי מה רצייתי? עבור מה קמתי לטרוח ולנסוע עד כאן? וכי חיפשתי פה מאכלים ומשקאות ותענוגי עולם הזה שאינם קיימים במקומי? ביקשתי בפשטות וברצון יהודי טהור לקיים מצוות "כיבוד אב ואם" בהידור, עד היכן שידי מגעת, "מכבדו במותו". רצייתי לעשות את מה שנחשב בעיני טוב ביותר, הכנתי הכל עבורך. מה יקר הדבר בעיני ה', כמה שעשועים זוכה אני על ידי כל זה להעלות לפניו ית' במרום.

ובכלל, הרי כְּשֶׁמְתַגְבְּרִים עַל הַאֲדָם מַחֲשָׁבוֹת רַעוּת וְהַרְהוּרִים, וְהוּא מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וּמִנְצֵחַ אוֹתָם, יֵשׁ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּעַנּוּג גְּדוֹל מְזֶה וְהוּא יִקְרַ מְאֹד בְּעֵינֵי הַשָּׁם יְתָרָךְ" (לקרי' ג) - וכי תענוג גדול ויקר מאד זה, אינו עולה לעילוי נשמת אבא ז"ל?

"בְּחִיבוּתָא"

לאחר התפילה, הניח הגבאי חצי בקבוק 'סודה' על השולחן, שיריים מסעודה שלישית, ונתיישבו החברים לקדם את פני גרשון ב'שלום עליכם' ו'ישר כח' ללבב. גדולה לגימה שמקורבת, ובפרט שמאחלים עליה 'לחיים' בהארת פנים ולב. הזכירו הכל את שם ר' עמרם בן ר' עוזיאל, נשמתו עדן, ואיחלו לגרשון כי יזכה אביו לעליה ויתברכו ישראל בישועה.

מה נח וזך האוויר בפינת יקרת זו. המקום מלא ניחוח ענוה ותמימות, המעידי על כך שזוכים אלה להיות בראש השנה היכן שזוכים, וגם שופכים מידי יום שיח לב לפני הש"ת בקיום עצות הצדיק. הביט על פניהם וראה בעלי משפחה ועיסוקים שיש מי שמלמדם להפריד בחיים בין עיקר לטפל, בין נצחי לחולף.

הרי יכולים גם להתפלל יותר מהר ולצאת ידי חובה בשלימות ולכתחילה - אך בוחרים להתאסף כאן לשעת תפילה שאין בה מאומה מעניני חייהם האחרים, זולת שפך צוקן לב לפני הש"ת. פה עומד לרשותו זמן נכבד למילה במילה במתינות, כמונה מעות, בקול המעורר את הכוונה המעוררת את הקול.

בתוך כך החלו ללמוד בצוותא שורות אחדות - כמנהגם מידי בוקר לצייד את הנפש במעט לחם ומים, "עלים לתרופה" על הסדר, בטרם תצא לפעלה ולעבודתה עדי ערב. אחד מהם, הנראה כאיש עסקים ולא כיושב אוהל, נתבקש להקריא הבוקר מן הספר - ופתח ללמוד בנעימה מכתב של רבי נתן ז"ע. לאחר מכן סיכם את המדובר במילים פשוטות משלו, כפי שמסתמא נהוג שם:

"רבי נתן מדבר בקול ברור, את הסוד השקט והחבוי שכולם מצניעים: על כל יהודי, יהיה מי שיהיה, עובר מה שעובר כפי השייך אצלו ולפי ערכו. הצי"ר אינו שוכח מאיש ואינו מוותר על אף אחד. יעשה הכל ויהפוך עולמות כדי לגרום ליהודי רגיל, בכל מצב וגיל, לבל יהיה שמח ביהדותו ובעבודת חייו. בכל עוז ימנעהו מלהגיע למצב שבו 'יכול לָאֵהֵב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשָּׁם יְתָרָךְ בְּאֵהֵבָה יְתָרָךְ' (לקרי' ג).

בלי לשאת פנים למסכה היפה והנכבדה שהעולם עוטה על עצמו, שב רבי נתן להכריז אמת פשוטה שקשה להודות בה בפרהסייה: אין לך בבני ישראל מי שאינו מוצא את עצמו מהלך לפעמים באימה על מיצרי הגשר הצר, אוחז בשארית כוחות וכמעט מחליק, זקוק לרחמים גדולים לבל יפול אל תהום עצבות ויאוש הפעורה תחתיו. אם יש המכחיש זאת, כאילו חייו הרוחניים יציבים תמיד, דע כי אומר כן רק מרוב בושה וקלימה מעצמו על שמפעם לפעם שרוי במצב רוחני בלתי יציב. מי שבאמת אינו מצוי אף פעם על הגשר הצר של החיים, הוא זה שכבר נפל הימנו רח"ל - וטרם מצא את הדרך הבטוחה לעלות משם...

מזכיר רבי נתן אגרת אחרי אגרת את "הכלל והעיקר" שהעניק לנו רבינו הקדוש: "לבל יתפחד כלל", והיה מה. כוחו של יצ"ר הוא רק בבלבולי רעש ומהומה, בצווחות פנימיות המתעתעות כוחותיו של בהם ממש. אך האמת היא שצ"דן הוא סמוך לה' ממש, כְּבִיכּוּל... וְאֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחַד וְאֵל תִּחַת, כִּי הוּא יְתָרָךְ עִמָּךְ וְאֶצְלָךְ וְקִרְוֵב לָךְ מִמֶּשׁ" (לקרי' תנינא סח).

נסגרו הספרים, קמו האנשים ממקומם, ועדיין לא חדלו המילים מפי המדבר. היפנה שיחו אל אחד מחבריו, אך הכל נעשו מרותקים אליו:

"גדלותו העצומה של רבי נתן בחלקי הנסתר והנגלה בתורה הקדושה למרחביהם ולמעמקייהם - מתגלה מעט

בכרי "ליקוטי הלכות" שלו, שגנו בהם כח רוחני עצום, גאונות אלוקית מבהילה, והלומדם נהפך לבבו להש"ת והיה לאיש אחר. "ליקוטי תפילות" שלו נוטעים בנו פה ולשון לבוא לפני המלך ה' בסערת לבבו ההומה שפכי תחנונים קדושים וטוהרים שטרם הסו כמנתם בעולם. קולמוסו המופלא, עם מסירות נפשו ויגיעותו המפרכות להדפסה, הנחילו את הארת רבינו הקדוש עד סוף כל הדורות - ואנו וצאצאינו בכללם. למרות התנגדויות מבהילות שפרצו במהלך השנים כלפיו וכלפי כתביו הקדושים - פלאי פלאות שזה כמאה ושמונים שנה, עד עצם היום הזה ממש, נלמדים כתבים אלה על ידי אלפי-אלפים ברחבי העולם, רבבות יהודים בכל מיני מצבים, היונקים מרבי נתן את תקוות החיים לכל העובר עליהם בגשם וברוח. מועטים הם צדיקי הדורות שתורתם הגיעה לידי כך.

ואחרי כל זה, עדיין היה העולם חסר - אילו לא זכינו בתכריך אגרותיו, לרפא בו את חיינו. "עלים לתרופה" הוא ספר משנה חיים, ובפרט להוגים בו בתמידות ובקביעות. בין דפיו מתגלה לעינינו מעט מן המעט איך היה גאון קדוש מופלא זה, מורנו הגדול רבי נתן, חי את הליכותיו ומחשבותיו הקדושות בתוככי חייו הפרטיים והסוערים, על פי דרך החיים שזכה לקבל פנים בפנים מפי רבינו הקדוש. המכתבים האישיים, בהם חלק עם בנו קצת מהגיגי רוחו, פותחים לנו ה"ך קטן להציץ אל שעות דחק אימות שבעברו עליו - בגוף ובנפש, בממון ובהסתרות קשים, תחת דריפות ומניעות ועגמות נפש נוראות - וגם אל ימים יותר טובים או פחות נעימים. לתת לנו מושג מסוים בשגרה הפשוטה והקדושה של רבי נתן. חלקיקי קיץ וחורף, חול וערב שבת ומועד, לפנות בוקר, צהריים וערב - אשר כולם שוים היו לטובה בשמחת יהדותנו שאין לה דמיון עלי אדמות. הספר הזה מלמדנו ביותר, שתורת רבינו הקדוש לא בשמים היא, לא נועדה רק לחדש פלאי פלאות בהשגות אלוקות נשגבות ועליונות בתורתו הקדושה, אלא נוגעת ונוגעת עד כל רגע פשוט בחיי כל יהודי ויהודי. יהיה איזה שיהיה, מי שיהיה, ובאיזה מצב שיהיה".

סיים האישי את דיבוריו החצובים מן הלב, וקמו הכל לריקוד קצר של שמחה וטוב לבב. חזותם מוכחת עליהם כי בינם לקונם לבם מלחש עתה "אשרינו".



הלכו כולם לדרכם ויותר שם גרשון לבדו, כדי ללמוד את פרקי המשניות לעילוי נשמת אבא היקר ז"ל. חיפש אחר פרק המתחיל באות מ' - מתוך אותיות 'עמרם' - והחל בלימוד פרק שמיני דמסכת סוטה, שם מצא דברי עוז ותעצומות שנסך הכהן בלבבות ישראל היוצאים למלחמה:

"אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים וצחצוח חרבות. אל תיראו מפני הגפת תריסין ושפעת הקלסין. אל תחזו מקול קרנות. אל תערצו מפני קול צוחות. כי ה' אלקיכם ההלך עמכם להלחם לכם. הן באין בנצחונם של בשר ודם ואתם באים בנצחונם של מקום".

אמר ברחימו את תפילת "אל מלא רחמים", כנהוג - ופתח לדבר להש"ת את כל לבו בשפה שהוא רגיל בה; הודה מה שהודה, יסך להתחנן על נשמתו שלו ועל נשמת אבא במרומים - וכך יצא את המקום היקר הזה בלב שמח ונוח עליו.

בלכתו תחת הרקיע, נשא עיניו השמימה, ודבבו שפתותיו בחדוה:

"ברסלבע דאווענען רציני? ברסלבע דאווענען קיבלת" - - -

אם יש הטוען שחיי הרוחניים יציבים תמיד, דע כי אומר כן רק מרוב בושה וכלימה מנצמנו מי שבאמת אינו מצוי אף פעם ע"ה הגשר הצר של החיים, הוא זה שכבר נפל הימנו.

האירה עיני

שאלות ותשובות עם משפיעי אי"ש



ע"פ שיפורו של הרה"ח רבי יואל משי זהב שליט"א

הכנה לקבלת התורה סדר הלילה והיום של חג מתן תורתנו הקדושה

• הכנה וטהרה ערב החג •

על כן בערב החג הולכים לטהר את עצמנו בהכנה דרבה ליו"ט. ומוסרים את היו"ט הבא עלינו להשי"ת כמבואר בשיחות הר"ן (אות 6) למסור את היום להשי"ת שיהיה הכל כרצונו ית', יתברך, ואז אין צריך לדאוג ולחשוש כלל אם יצא ידי חובתו אם לא יצא, זהו דרכו של רביה"ק - להשליך את עצמו על השי"ת, ומעתה מה שצריך לעשות הוא רק להיות בשמחה ובחיות, ושמחת בחגך והיית אך שמח'.

• עבודת תפילת ערבית •

'אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים' - מכניסים אמונה בהשגחה שנתגלה לעין כל ביום זה, מקבלים עול מלכות שמים בקריאת שמע ובתפילה.

צא הילחם בעמלק! להילחם עמו בחירוף נפש ולהכריז בכל תוקף: אדרבה! על אף מיעוט ערכי ושפל מצבי, הנני מוכן ומזומן לקבל את התורה מחדש!



היא התורה הקדושה
- אשר על ידו
קוראים
אותו ית'
כמבואר
בתורה
נ"ו,
אמורה
תמה בזה
מכניס באדם
רוח חיים שיצא
לגמרי מהיאוש מהחלישות

אצילות ועד סוף מרכז עשיה, ומסרה כביכול אלינו ע"י קבלת התורה, וכידוע שיחתו הקדושה שבכל גיד וגיד של איש הישראלי תלוין אלפי אלפים עולמות, וכאשר דיבר בקדשו (תורה ז'): "כי יש בכל איבר ואיבר ובכל תנועה ותנועה של ישראל התפארות אחר, ויש לפעמים שאיזה פחות שבישראל עושה נענוע עם הפאה שלו, והשם יתברך יש לו התפארות גדול גם מזה".

ונמצא שאחר קבלת התורה תלוי הכל בנו, והגם שאנו מאמינים בזה אך עדיין אין אנו חיים עם זה.

וזו היא הקבלת התורה של כל שנה ושנה, לקבל דעת ואמונה שהכל כביכול מסור בידינו! השי"ת מצפה ומחכה אלי כביכול! הוא נתן לי את כתר ומלבושיו כביכול בלבוש של תפילין וציצית הגשמיים, הוא נתן לי את כלי חמדו ושעשועו -

הדעת של 'חרפה שברה ליבי' - מעשיית המצוות בקרירות, מלימוד התורה ותפילה בקרירות, בקבלת התורה מקבלים רוח חיים לשנות אותנו מן הקצה אל הקצה!

זהו בתמצית ענין קבלת התורה, לקבל שאני - במצב שלי - מקורב להשי"ת ע"י תורתו ומצוותיו הקדושים.

וכזאת ייאמר גם לדידן, מגיע יו"ט גדול וקדוש כזה, ולכל אחד ואחד יש שייכות ליו"ט גדול וקדוש זה! ועלינו רק לקשר את עצמינו להנקודה השייך לליבנו בעת הזאת! שכל אחד יבין ויקבל את התורה במצב שלו, בתוך כל החרפות השוברים את ליבו, בנקודה השייך אצלו בעת הזאת!

וכמוכן שהעיקר היא לבקש משהי"ת לזכות לקבל אותו חיות והתחדשות בעבודת השי"ת, להאמין שהשי"ת בוחר בי מחדש. 'אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו'.

ובכן, באשר גדולת וקדושת היו"ט גדול וקדוש עד למאוד, כדאי וראוי לכל בר דעת להכין את עצמו במוחו ודעתו סדר הלילה והיום שיוכל לקבל את קדושת החג והשפעותיו העצומות על כל השנה כראוי וכנכון.

• כבוד יו"ט •

רביה"ק אומר שבכל יו"ט יורד דעת ושכל חדש אשר על ידה מקבלים כוח לצאת משלש תאוות, "על כן צריכין ליהרר מאוד בכבוד יום טוב ולקבל השלש רגלים כראוי, כי על ידי מצות השלוש רגלים, על ידי זה זוכין לתקן השלש מדות", ומורנו הרה"ק רבי נתן ז"ע מבאר שהוא ע"י אכילה לכבוד יו"ט מלבושי כבוד ותפילה בכוח.

• קבלת התורה מחדש •

שבעה שבועות אנו מתכוננים בסילודין לקראת חג מתן תורתנו הק' כמצווה עלינו מפי הגבורה. אמנם ככל שאנו מתקרבים יותר ליום הקדוש הזה, מנסה הבעל-דבר לקרר אותנו ולהחליש את דעתנו, בטענת של אמת אשר בשקר יסודם: הרי במשך השנים כבר עברו עלי כמה וכמה זמני 'מתן תורתנו', ועל אף ששאפתי וחפצתי להתעלות ולקבל את התורה מחדש באהבה לא עלתה זאת בידי וכעבור זמן מועט חזרתי לאחורי כאילו לא היה, וא"כ מה לי לנסות שוב להתדבק בתורה ובקבלתה מחדש? אכן מעלת וקדושת היו"ט גדול עד מאוד, אך מה לי הקטן והפעוט לכל זה?

כל זאת ועוד כהנה מנסה הבע"ד להחליש את דעתנו בכל מיני אופנים, וכקליפת עמלק אשר בה להילחם עם ישראל דייקא לקראת קבלת התורה ולהרפות את ידיה, כן הוא בכל שנה ושנה, עמלק - הוא הבע"ד לוחש באזנינו: הבט וראה מה עובר עליך ואיך אתה נראה בכל תחומי היהדות, בתורה, בתפילה, ביראת שמים, מידות טובות, וכי יעלה על הדעת שאזוב קטן כמוך ויכל להתרבה בקדושת חג הנורא הזה הבא עלינו אשר כותרתה הלא היא "קבלת התורה"?

ועל זה בא עלינו ציווי תורתנו הקדושה: "צא הילחם בעמלק!" - להילחם עמו בחירוף נפש ולהכריז בכל תוקף: אדרבה! על אף מיעוט ערכי ושפל מצבי, הנני מוכן ומזומן לקבל את התורה מחדש!

• יש לנו כבר את התורה, ומה מקום יש לקבלת התורה מחדש? •

כי הלא עלינו להתבונן על ענין קבלת התורה בכל שנה מחדש, הרי יש לנו ב"ה התורה הקדושה, ויש לנו רכוש גדול ועצום של ספרי קודש ודברי תורה, ומה מקום יש לקבלת התורה בכל שנה.

אמנם רביה"ק מאריך בתורה ל"ד - אשר כפי הנראה מתוך התורה היא נאמרה על חג השבועות - שכאשר האדם מנסה להתקדש ולהתעלות ולמעשה הוא רואה את עצמו שוב ושוב נופל ונכשל, הרי זה בכלל 'חרפה שברה ליבי', שחרפות אלו שוברים ליבו של אדם לשברי שברים, והעצה לכך היא "לקשר את לבו לנקודה השייך ללבו בעת הזאת", שאפילו אם האדם קילקל בלי שיעור, הוא שבר וקילקל בלי סוף, עדיין יש לו נקודה אותה אי אפשר לשבור בשום אופן, נקודה שנשארה ב"יסוד אצילות", נקודה של ברית שלום, וכאשר האדם מקשר את עצמו לנקודה זו ורוצה לידבק בה, אזי ביכלתו לתקן בזה את הכל, כי הוא כוח המתקן את כל השבירה.

ורביה"ק מפליג שם (אות 1) איך כל אחד זוכה בקבלת התורה לפי בחינתו בזה"ל: "כי קודם מתן תורה היה הממשלה ביד השי"ת, ואחר מתן תורה נתן הממשלה ליד כל ישראל, כל אחד לפי בחינתו, כי אותיות התורה הם התלבשות רצונו של השי"ת, כי רצונו של השי"ת שהמצוות יהיו כך, למשל מצות תפילין, היה רצונו שיהיה בארבע פרשיות ובתים של עור ולא של כסף, כי כן רצונו, נמצא שרצונו מלבש בכל התורה, ועכשו שהתורה מסורה בידינו, גם הרצון של השי"ת מסורה בידינו, שאנו מושלין כביכול להיות רצונו כפי רצונו". השי"ת כביכול לקח את כל הבריאה כולה מראשית

כמו כן הסעודת יו"ט שהוא חלק מקדושת ומשמחת יו"ט, הלא "בעצרת הכל מודים דבעינן נמי לכם".

• תיקון ליל שבועות •

כשמו כן הוא, תיקון נפלא ומרומם עד למאוד, להיות ער כל הלילה ולומר התיקון, ובפשיטות היא כדי להראות על תוקף הרצונות והכיסופים לקבלת התורה והיא תיקון על שכלל ישראל הלכו לישון אז, כי הגם שהיה להם מטרה קדושה שיהיה להם כוח לקבל את התורה, אך הם היו צריכים להשיג שקבלת התורה היא למעלה מהכוחות האנושיים, יורד אור מופלא של שער החמישים שהוא למעלה מהטבע לגמרי, כל הענין של שבועות הוא ההתעלות מעל הטבע, ואדרבה אי השינה כל הלילה ועסק בתורה, היא הנותנת כוח לקבל את התורה.

• סדר הלילה •

ומורנו הרה"ק רבי נתן ז"ע מאריך בזה (ליקוטי הלכות, הלכות משא ומתן) שהיא ענין השגחה בעינא פקיא בהשגחה פרטית, 'הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל', שכביכול השי"ת מביט עלי שאקבל את התורה מחדש, ועל כן אומרים את הג' פסוקים הראשונים והג' פסוקים אחרונים של כל פרשה וכל ספר, כדי לקשר הראשית לאחרית, והמכוון בזה שאני הקטן בבחינת אחרית מקושר לתורה ולבורא - ראשית ותכלית.

ועושים הרבה התחלות בתיקון הזה, עוד ספר ועוד ספר, לרמז שיש להתחיל תמיד בכל עת ובכל זמן שוב ושוב!

ובמקום אחר מבאר רבי נתן שבזה אנו מחיים את עצמינו ברכוש הרב הגדול שיש לנו, אה! ב"ה יש לנו ספרים, תנ"ך - שהם כ"ד ספרי הקודש שמבואר בכתבי

האר"י הקדוש שהם כ"ד קישוטי כלה, כ"ד קישוטי האמונה, **משינות** [תלוי לפי המנהגים כ"א כפי מקומו] - תורה שבעל פה, **זוהר הקדוש**, ובנוסף לזה **ספרי רביה"ק**, ואכן כדאי ורואי ללמוד בלילה איזה תורה מרביה"ק.

נוהגים עפ"י דברי הבעש"ט הק' לא לדבר עד אחרי אמירת "כתר", כמובן בלי עצבים ובלי חומרות יתירות, אך לא לדבר דברים בטלים.

וגם ראוי לעשות שעה התבודדות בלילה קדוש זה, **מ'בעקט זיך אויס לקבלת התורה הגדול שהולכים לקבל**, אם במקום מיוחד או על גבי הספר כ"א כפי מקומו.

ואם יש עוד זמן פנוי ראוי ללמוד 'אידרא רבה', כידוע מרביה"ק שלמד זאת, ואם אין זמן אזי יכולים להשלימו במשך היום.

רבי נתן מדבר שהלילה זה שיושנים ולא נרדמים, זה מרמז שצריכים לשבר מניעות שיש על כל דבר שבקדושה, **ועכשיו משברים המניעות לקבל את התורה.**

ובלימוד תיקון מופלא ונורא זה **מתהפך מכת לכתר כמובא**, מכינים בזה "כתר" של שער החמישים של מידת הרחמים, לקבל את הרחמים הגדולים ביותר של הבריאה.

• מקוה של שער החמישים •

ובגמר התיקון הולכים להיטהר במקוה טהרה, ואף **מי שנרדם באמצע אמירת התיקון - או לא ניצל את הלילה לגמרי - אל לו לפול ברוחו חלילה, כי עתה מגיע התחדשות חדשה של מקוה טהרה נוראה מאוד! זה הזמן להתחדש!** ויש להדגיש שהזמן הזה הוא בערך כחצי שעה 'טרם' עלות השחר ולא בזמן העלות, **ומקוה זו הוא מקוה קדוש עד מאוד**, וכדברי רביה"ק **שבמקוה זו נטריים מכל הטומאות**, וזה ממשך דעת גדול משער החמישים, זה כלליות הטהרה של כל השנה, מקוה גבוה מאוד! כי אז חוזרים לתחילת הבריאה, לחסד הראשון של הבריאה, לראשית הבריאה, **ברצונות וכיסופים להיטהר לפני ה'**, **אני אכן טמא, אך המקוה הזה מטוהר כל הטמאים! אני רוצה להיטהר!** ועכשיו זה הזמן והמקום לזה! האדם טובל ומטהר את עצמו אות כל הבריאה עמו! **הוא יוצא אדם חדש לגמרי! טהרה של שער החמישים דקדושה!**

• תפילה בהתלהבות דקדושה •

אח"כ פונים להתפלל בהתחדשות ובהתלהבות, ומה טוב להתפלל עם קיבוץ מאנשי הצדיק, וכמבואר במכתבי רבי נתן על קדושת השבועות של רביה"ק, כי בחיים חיותו של רביה"ק היה זה אחד מהזמנים שנסעו

אליו, ואם כי לאחר הסתלקותו אין חיוב לבוא אליו, אך ענין הקיבוץ נשאר גם אח"כ, וכידוע שכן היה אצל רבי נתן שהתקבצו אנ"ש אליו בכל שנה ושנה.

תפילה בכוח על כל חלקיה, פסוקי דזמרה; נשמת; ברכות קר"ש וקבלת עול מלכות שמים באהבה; תפילת שמונה עשרה.

• סוד מגילת רות - לידת משיח •

אח"כ אומרים '**מגילת רות**' שהוא הסוד לידת צדיק האמת - משיח, שיצא מרות המואביה, שהיא בחינת הצדיק המלקט נקודות טובות ומזה בונה בניינים, וזה 'מגילת רות' שהגיעה ממקום רחוק ונתגיירה להתקרב אל הקדושה מחדש, ומזה נולד משיח שמביא הגאולה.

• שבח ה'אקדמות' •

ועתה מגיעים לזמן הנשגב של אמירת שבח ה'**אקדמות!** מי שיכול כדאי להכין עצמו קצת ללמוד פירוש המילים. אהה! רביה"ק הפליג מאוד על הרכוש שיש לבני ישראל והוא '**אקדמות מיטן ניגון!**' ניגון של חשק! בשעה שאומרים אקדמות צריכים להתעורר בכזה אהבה להשי"ת, בכזה חשק להשי"ת! **האהבה רבה שהשי"ת אוהב אותנו, והחשק שיש לנו להיות קרובים אליו!** זה שיר הגבוה ביותר בכל הבריאה כולה! והוא נאמר בלשון תרגום דייקא, כדי להכניע את הרע שבנוגה להעלותו ללשון הקודש.



• עשרת הדברות •

בקריאת התורה נעשה בירור המדמה ואמונת חידוש העולם, כאז כן עתה מועתור מחדש מעמד קבלת התורה ממש! רואים את הקולות ואת הלפידים ודבריו שמענו מתוך האש! עלינו לשמוע זאת בחשק וכיסופים, לדעת להבין ולהכיר באמת ש'**אני מקבל כעת את התורה מחדש ומתקשר אליה ואל נותן התורה!**

האדם חושב לעצמו איה ה' אלקים? ועל זה בא הדיבור '**אנכי ה' אלקיך**' - מה אתה משוטט ומחפש? **אני כאן אצלך!** '**אשר הוצאתיך מארץ מצרים**' - אני מוציא אותך ממ"ט שערי טומאה, '**לא יהיה לך אלהים אחרים**' - תיזהר לא לעשות עבודה זרה ממשוה אחר, לא לעשות שום מציאות ממשוה אחר חוץ ממני! '**כבד**

את אביך ואת אמך' וכו' כל הדברות - מצוות פשוטים, קבלת התורה נכנס בפשטות, כי תכלית קבלת התורה להמשיך שכינתו בתחוננים.

ועלינו להבין ולהשכיל שקבלת התורה כולל כל ענייני התורה ועבודת השי"ת, **כל ספרי רביה"ק ועצותיו הקדושים כלולים וטמונים בקבלת התורה! הכל מקבלים שם בקבלת התורה!**

אח"כ מתפללים תפילת מוסף וזוכים לאור מופלא רום מעלה של קדושת '**כתר**', אז נשלם שלימות התיקון כידוע מהאר"י הקדוש, **ועלינו רק להאמין בזה בתמימות ובפשיטות וכך נזכה לאותו שלימות מופלא!**

• אכילת מאכלי חלב •

אח"כ מקיימים מנהג ישראל תורה של אכילת מאכלי חלב, שזה ענין רוחני ונשגב, וכמבואר גם בדברי רביה"ק הנ"ל (ח"ב תורה ד) ששבועות הוא ענין 'דם נעכר ונעשה חלב' - תיקון הברית ממש, ורבי נתן מבאר שמאכלי חלב מרמזים על ההשגחה שהמשכנו בלילה, ההשגחה פרטית בעינא פקיא, כי חלב לבן מרמז על העין כשהוא לבן לגמרי שזה מרמז על עינא פקיא,

זו היא הקבלת התורה של כל שנה ושנה, לקבל דעת ואמונה שהכל תלוי בי, ובכל מצב שהוא השי"ת מצפה ומחכה אלי! הוא נתן לי את רעדתו ומצוותיו הקדושים!

כמו שכתוב 'עיניו כיונים רוחצות בחלב'. **סוד של שערי מידת הרחמים הגדולים והעליונים משער החמישים, עכ"פ זה ענין גבוה ועמוק מאוד.**

ובמ"א מבאר רבי נתן שבשר הוא ענין של 'אתערותא דלתתא', ואילו וחלב הוא 'אתערותא דלעילא', ועכשיו בשבועות הוא זמן של 'יורד ה' על הר סיני', השי"ת **כביכול יורד אלינו ובוחר בנו מכל עם, הוא אומר לכל אחד ואחד מאתנו 'אהבה רבה יש לי אליך! אני צריך אותך בני היקר! אני נותן לך את התורה!'**

ותכלית הדברים הוא שניגש לכל ענייני היו"ט וליו"ט עצמו ברצונות טובים וכיסופים קדושים והתבודדות ארויה, ולהרחיק מאתנו חלישות הדעת ויאוש בכל אופן, ונזכה אכן לקבל את התורה וקיומה מחדש כראוי וכנכון.

א קלארקיט אין לעבן!
02.5.808.321
 נייעס, שיעורים, סיפורי התקדבות, שיחת חברים, ועוד
24 שעות ביממה
אור דעת. בהירות. חיות.

על הטוב יזכר
משפחת ראזנפעלד
 ה'י"ו
שתרמו 1,500 גליונות
 לע"נ מרת חיה יוכבד
ראזנפעלד ע"ה
 בת הגה"ח רבי שמואל
 הורוויץ זצ"ל
 נלב"ע ו' סיון חג השבועות תשפ"ב
 תנצב"ה

<p>על הטוב יזכר לע"נ יצחק נחום ב"ר משה אנשיין ע"ה נתבד 500 גליונות יארצייט ב"ו אייר תנצב"ה</p>	<p>על הטוב יזכר משפחת בארסקי ה'י"ו שתרמו 500 גליונות לע"נ החסיד הגדול רבי שמשון ב"ר ישראל מנחם מנדל בארסקי זצ"ל נלב"ע א' סיון תרצ"ה ימלא ה' כל משאלות לב לטובה</p>	<p>על הטוב יזכר משה סומר שליט"א בית שמש שתרמו 500 גליונות לרגל שמחת הולדת בנו למז"ט ימלא ה' כל משאלות לב לטובה</p>	<p>על הטוב יזכר משה נתן דרדיק ה'י"ו ירושלים שתרמו 200 גליונות לרגל שמחת הולדת בתו למז"ט ימלא ה' כל משאלות לב לטובה</p>	<p>על הטוב יזכר משה חיים בנימין אנשיין ה'י"ו בית שמש שתרמו 500 גליונות לרגל שמחת הולדת בנו למז"ט ימלא ה' כל משאלות לב לטובה</p>	<p>על הטוב יזכר משה מרדכי דוד הורביץ ה'י"ו ירושלים שתרמו 500 גליונות לרגל שמחת נישואי בנו למז"ט ימלא ה' כל משאלות לב לטובה</p>
---	--	--	--	---	--